

UDC 378.4(477.63)(092)+54(477.63)(092)

**SCIENTIST, TEACHER, ORGANIZER
(to the 70th anniversary of Professor V. F. Vargalyuk)**

Valerij S. Kovalenko, Nadiia V. Stets

*Oles Honchar Dnipro National University, 72, Gagarin Ave., Dnipro 49010, Ukraine
Received 19 August 2020; accepted 18 September 2020; available online 4 November 2020*

Abstract

The article is dedicated to the 70-years-old jubilee of a well-known electrochemistry scientist, Doctor of Chemical Sciences, professor V. F. Vargalyuk. The article reflects the main milestones of his life and career.

More than 50 years of Viktor Fedorovich's life are connected with the chemistry department of the Oles Honchar Dnipro National University, where he came as a student. He started his scientific activity as a student at the Department of Physical Chemistry under the guidance of a famous specialist in the field of electrochemistry prof. Yu. M. Loshkarev. Studying the interactions of surface-active complexing agents in practically important processes, V. F. Vargalyuk made a significant contribution to the development of the theory of the influence of these substances on the kinetics and mechanism of electrochemical reactions. For a long time he was in charge of the research laboratory of electrodeposition of metals, which is certified by the International Corrosion Council among the world's leading anti-corrosion research laboratories.

V. F. Vargalyuk's organizational activity as the dean of the chemical faculty of Oles Honchar Dnipro National University, who he has been for almost a quarter of a century, is revealed. Victor Fedorovich is able to respond to the challenges of time quickly and adequately and find the most optimal ways to develop the faculty.

The article also mentions the pedagogical achievements of V. F. Vargalyuk. He has developed and implemented in the educational process more than 20 various general and special courses in almost all sections of chemistry - inorganic, physical, colloidal, food, computer, and crystal chemistry.

Keywords: V. F. Vargalyuk, electrochemistry, surface-active complexing agents, protection of metals from corrosion, dean of the chemical faculty of DNU.

**УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ, ОРГАНІЗАТОР
(до 70-річчя професора В. Ф. Варгальюка)**

Валерій С. Коваленко, Надія В. Стець

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара, просп. Гагаріна, 72, Дніпро, 49010, Україна

Анотація

Стаття до 70-річного ювілею відомого вченого-електрохіміка, доктора хімічних наук, професора В. Ф. Варгальюка. Висвітлено основні віхи його життєвого і творчого шляху, проаналізовано найважливіші результати теоретичних та прикладних досліджень в галузі впливу поверхнево-активних комплексоутворювачів на кінетику і механізм електродних реакцій, педагогічні здобутки. Розкрито організаційну діяльність В. Ф. Варгальюка, зокрема на посаді декана хімічного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, на якій він перебуває майже чверть століття.

Ключові слова: В. Ф. Варгальюк, електрохімія, поверхнево-активні комплексоутворювачі, захист металів від корозії, декан хімічного факультету ДНУ.

*Corresponding author: Tel.: +380567768253; e-mail address: nvstets1962@gmail.com

© 2020 Oles Honchar Dnipro National University

doi: 10.15421/082012

УЧЕНИЙ, ПЕДАГОГ, ОРГАНИЗАТОР (к 70-летию профессора В. Ф. Варгальюка)

Валерий С. Коваленко, Надежда В. Стец

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара, просп. Гагарина, 72, Днепро, 49010, Украина

Аннотация

Статья к 70-летию юбилею известного ученого-электрохимика, доктора химических наук, профессора В. Ф. Варгальюка. Освещены основные вехи его жизненного и творческого пути, проанализированы важнейшие результаты теоретических и прикладных исследований в области влияния поверхностно-активных комплексообразователей на кинетику и механизм электродных реакций, педагогические достижения. Раскрыта организационная деятельность В. Ф. Варгальюка, в частности на должности декана химического факультета Днепропетровского национального университета имени Олеся Гончара, на которой он находится почти четверть века.

Ключевые слова: В. Ф. Варгальюк, электрохимия, поверхностно-активные комплексообразователи, защита металлов от коррозии, декан химического факультета ДНУ.

Вступ

Восени цього року виповнилось 70 років від дня народження відомого українського вченого, заслуженого діяча науки і техніки України, академіка Академії наук вищої школи України, декана хімічного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся

Гончара (ДНУ), члена редколегії нашого журналу, доктора хімічних наук, професора В. Ф. Варгальюка. Незважаючи на багаторічну та багатогранну наукову, педагогічну та організаційну діяльність Віктора Федоровича, докладні публікації про нього практично відсутні. Є лише кілька коротких біографічних довідок та невеликий нарис. Запропонована стаття про життєвий та творчий шлях проф. В. Ф. Варгальюка, сподіваємось, хоча б деякою мірою заповнить цю прогалину. Понад 50 років життя Віктора Федоровича пов'язані з хімічним факультетом університету, куди він прийшов студентом, і вже більше 40 років викладає на ньому загальні і спеціальні курси майже з усіх розділів хімії.

Основні віхи біографії. Народився 11 вересня 1950 р. в смт. Андрушівці Житомирської області в сім'ї службовців [1, 2]. Віктор Федорович завжди з любов'ю і пошаною відносився до батьків, які були для нього (особливо батько) взірцем у житті. «Батько, – згадує він, – був демобілізованим бойовим офіцером, тому я зростав в атмосфері вимогливості і дисципліни. Це в житті дуже знадобилось» [3].

У 1967 р. закінчив середню школу із золотою медаллю. В школі захоплювався багатьма предметами, але найбільше – хімією. Віктор брав участь у багатьох (шкільних, районних, обласних, республіканських) олімпіадах з хімії. Як один із переможців республіканської хімічної олімпіади одержав запрошення вступати до Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту (ДХТІ), куди й подав документи [3]. Однак, навчання в цьому закладі не повністю влаштувало творчого юнака, і після закінчення другого курсу він перевівся на хімічний факультет Дніпропетровського держуніверситету, який закінчив у 1972 р., одержавши спеціальність «хіміка, викладача хімії». З хімічним факультетом ДДУ і пов'язана вся наступна трудова і творча діяльність Віктора Федоровича.

The team of participants of the republican olympiad in chemistry of Zhytomyr region. (Dnepropetrovsk, 1965): first on the left – V. F. Vargalyuk

Команда учасників республіканської олімпіади з хімії від Житомирської обл. (Дніпропетровськ, 1965): перший ліворуч – В. Ф. Варгальюк

Пропрацювавши рік інженером науково-дослідного сектору кафедри фізичної та колоїдної

хімії, у 1973 р. вступив до аспірантури цієї кафедри. Тут під керівництвом відомого ученого-електрохіміка Ю. М. Лошкарьова виконав кандидатську дисертацію з електроосадження металів в присутності поверхнево-активних речовин (ПАР), яку захистив достроково. Далі упродовж 1976–1992 рр. працював на кафедрі фізичної хімії (науковий співробітник, асистент, доцент). У 1981–1982 рр. стажувався в Брненському ім. Яна Ев. Пуркіне та Празькому Карловому університетах (Чехословаччина), в інституті полярографії ім. Я. Гейровського (Прага), а в 1988–1989 рр. – в інституті електрохімії АН СРСР ім. О. Н. Фрумкіна (Москва). Це дозволило йому організувати виконання важливих дослідницьких робіт в ДДУ на якісно новому рівні. Узагальнивши накопичений науковий матеріал з теорії і практики використання мікрокількостей поверхнево-активних комплексоутворювачів, В. Ф. Варгалюк на початку 1992 р. захистив докторську дисертацію.

Того ж року молодого доктора наук обирають завідувачем кафедри неорганічної хімії, на якій відчувався брак кадрів вищої кваліфікації. В 1995 р. отримав вчене звання професора [4; 5]. Наступного року Віктора Федоровича обирають деканом хімічного факультету. На цих посадах працював до 2005 р.; коли ж суміщення посади декана і завідувача кафедри було заборонено, посаду завідувача кафедри довелося залишити. З цього часу до сьогодні він працює деканом хімічного факультету.

За плідну багаторічну наукову та педагогічну працю в університеті здобув почесні відзнаки заслуженого діяча науки і техніки України (1998) та відмінника освіти України (2003), обраний академіком АН вищої школи України (2015), нагороджений знаком «За вірну службу ДНУ» [2; 4].

Основні напрямки наукової діяльності. Експериментальні дослідження Віктор Варгалюк розпочав ще в студентські роки на кафедрі фізичної хімії. Перевівшись після закінчення другого курсу з хіміко-технологічного інституту на хімфак університету, він одразу ж звернувся до завідувача кафедри Ю. М. Лошкарьова. «Той займався, – згадує Віктор Федорович, – електрохімією, тим, що мене найбільше цікавило – поєднанням хімії і фізики, і електрики» [4]. Ю. М. Лошкарьов запропонував новому учневі вивчати вплив утворюваних в ході електродних реакцій комплексів металів на процес електроосадження. Цю тематику Віктор продовжував розвивати і під час навчання в аспірантурі. «Було цікаво працювати, результатів

нашої праці потребувало і виробництво» – згадує він [3].

Уже в 1976 р. В. Ф. Варгалюк захистив кандидатську дисертацію «Эффекты адсорбции комплексов при электровосстановлении ионов металлов». У дисертаційній роботі він дослідив процес електровідновлення йонів Купруму, Кадмію і Плюмбуму в присутності різних лігандів (йодид-іони, тіосечовина, фенілтіосечовина, унітіол та ін.), які суттєво впливають на швидкість електродних реакцій і можуть використовуватись як сповільнювачі або прискорювачі процесу електроосадження металів [6]. Було встановлено, зокрема, що взаємодія деполіаризаторів з ПАР приводить до зміни природи адсорбованих і реагуючих частинок, і внаслідок цього – до зміни кінетики і механізму електродних реакцій.

Характерною особливістю електрохімічної школи проф. Ю. М. Лошкарьова було врахування впливу ПАР не лише на розряд іонів металу, а й на всі стадії досить складного процесу електроосадження – хімічні, дифузійні, кристалізаційні. Наукові інтереси В. Ф. Варгалюка зосереджувались переважно на вивченні хімічних стадій, які передують власне розряду металічних іонів.

Вивчаючи у подальшому механізм хімічної взаємодії ПАР з іонами реагентів у практично важливих електрохімічних процесах, він зробив суттєвий внесок у розвиток теорії їх дії на кінетику і механізм електродних реакцій.

У дослідженнях, виконаних зі своїми учнями та співробітниками (В. С. Іванко, О. А. Пикельний, В. А. Полонський, Н. В. Стець (Хорошавкіна), Л. В. Борщевич (Однорал), Л. В. Штеменко, Р. В. Мала) [6–11], ним на численних прикладах показана визначальна роль явищ хімічної взаємодії реагуючих іонів з дослідженими поверхнево-активними комплексоутворювачами (галогенід-іони, аніони дикарбонових кислот, дифосфат-іони, сульфід-іони та ін.) в ефектах прискорення та інгібування електровідновлення і електроокиснення йонів Купруму, Кадмію, Хрому.

На підставі результатів хронопотенціометричних вимірювань одержано кількісну інформацію про кінетику передуючих розряду стадій утворення поверхневих комплексів реагуючих іонів з ПАР у проміжних станах реакції [9].

В процесі виконання цих досліджень В. Ф. Варгалюком було вдосконалено низку електрохімічних методів. Так, йому вдалося математично обґрунтувати можливість використання двоступеневої хронокулометрії для визначення адсорбції реагенту на амальгамах

і в подібних системах [10]. Розроблена нова модифікація волюмометричного методу, що дозволяє в автоматичному режимі за допомогою комп'ютера вимірювати парціальний струм складних електрохімічних процесів, які супроводжуються газовиділенням [11].

Результати теоретично-експериментальних досліджень, виконаних у другій половині 1970-х–1980-х роках, були узагальнені в докторській дисертації «Роль химических стадий в процессах электровосстановления и электроокисления ионов металлов в условиях адсорбции поверхностно-активных веществ».

Поряд із основною тематикою – дослідженнями дії ПАР на кінетику і механізм електрохімічних реакцій, він розвивав і інші важливі питання хімії та суміжних з нею наук. Це стосується, насамперед, електрохемічних реакцій похідних дїпіридину [12]. Отримані ним результати дозволили свідомо підійти до вибору електроактивних речовин для таких оптоелектронних пристроїв, як швидкодіючі світлофільтри та індикаторні елементи засобів відображення інформації.

У 1990-ті роки діапазон наукових досліджень ученого став ще ширшим. Паралельно з вивченням впливу ПАР на електродні реакції та виявленням механізмів електровідновлення та електроокиснення [13] він займався дослідженнями властивостей динамічно нестійких металоксидних електрохімічних систем [14], долучався до досліджень з біонеорганічної хімії, зокрема до вивчення взаємодії біомолекул з важкими металами з метою зв'язування останніх в біологічно безпечні форми [15].

Серед наукових досліджень проф. В. Ф. Варгалока останніх років, виконаних спільно з В. А. Полонським, Н. В. Стець, Л. В. Борщевич, К. А. Плясовською, В. О. Середюком, О. С. Крамською (Стець), О. В. Демчишиною, В. В. Полтавець, відзначимо всебічне вивчення впливу ПАР та комплексоутворювачів на механізм електровідновлення йонів Нікелю, Купруму, Кобальту, Хрому [16] та анодних процесів на оксидах Стануму та Мангану [17]. Досягненню високого рівня цих робіт сприяло використання комп'ютерного моделювання [18] та квантово-хімічних розрахунків, зокрема електронних переходів в аквакомплексах перехідних металів [19, 20]. Важливі теоретичні результати здобуто під час вивчення стадії зародження і розвитку поліядерних кластерів в процесі електрокристалізації міді [21].

За даними виконаних досліджень В. Ф. Варгалоком на рівні винаходів розроблені

нові технології (наприклад, електроліти міднення) та електродні матеріали (стійкі до пасивації аноди для ванн твердого хромування, аноди підвищеної стійкості зі свинцю та його сплавів для використання в гідрометалургії) [22, 23]. Економічний ефект від впровадження цих розробок у виробництво склав у 1983–1990 рр. близько 300 тис. карбованців.

V. F. Vargalyuk will discuss the results of scientific studies with master students Y. Zamishlyanko (the winner of the All-Ukrainian competition of student robots from chemistry) and E. Osokin (at the same time – a graduate student of the department) (2017)

В. Ф. Варгалоук обговорює результати наукових досліджень зі студентами-магістрами Я. Замішляєнко (переможниця Всеукраїнського конкурсу студентських робіт з хімії та Є. Осокінін (зараз – аспірант кафедри) (2017)

Взагалі, орієнтація на практику є однією із визначальних рис наукової діяльності В. Ф. Варгалока. Наведемо лише два приклади.

До середини восьмидесятих років у Радянському Союзі існувала проблема нанесення захисного хромового покриття на великогабаритні металеві вироби. Машинобудівні підприємства країни змушені були здійснювати цю важливу операцію за кордоном, що потребувало значних витрат часу та валюти. Реалізації технології великогабаритного хромування на вітчизняних заводах перешкоджала відсутність анодних матеріалів, які б могли експлуатуватися в жорстких умовах і витримувати великі механічні, температурні та струмові навантаження. У 1983 р. до розробки таких анодів були залучені на конкурсній основі науковці Дніпропетровська – з хіміко-технологічного інституту та держуніверситету. Групу ДХТІ очолював професор, доктор хімічних наук Є. А. Калиновський. Керівництво університетською групою доручили молодому асистенту В. Ф. Варгалоку. Промислові випробування довели безсумнівну перевагу розробки вчених університету. Починаючи з 1986 р. розроблені Віктором Федоровичем аноди під торговою маркою АСЛ (їх виготовляли на

дослідно-експериментальному заводі (ДДУ) поставлялись не лише на машинобудівні підприємства СРСР, а й за кордон [24].

Роботи з вивчення кінетики і механізму електроокиснення катіонів хрому(III) завершилися створенням ефективної з екологічної і економічної точок зору технології утилізації концентрованих хромовокислих розчинів [25].

Практично важливі його розробки захищені 14 авторськими свідоцтвами та патентами (всього ж він є автором та співавтором понад 400 друкованих праць). Ще за радянських часів Віктора Федоровича нагороджено почесною відзнакою «Винахідник СРСР». Час від часу його винахідницька жилка «виявляє» себе. Зовсім недавно, наприклад, він сконструював малогабаритний ефективний котел для обігрівання приміщень, про який двічі писала газета «Комсомольская правда в Україні» [26]. Модульна електроопалювальна установка, створена на основі електродних котлів, має низку суттєвих переваг – економічність, компактність, безпечність, надійність в експлуатації, екологічна чистота. Сьогодні вона масово виготовляється ТОВ «Дуко-технік» і встановлена на багатьох об'єктах, наприклад в Палаці дітей і юнацтва (м. Дніпро), сімейних гуртожитках (м. Сімферополь), готельних комплексах (м. Яремче) тощо.

Педагогічна робота. Науково-педагогічний стаж В. Ф. Варгалюка налічує понад 40 років. За цей час Віктор Федорович розробив і освоїв понад 20 різнопланових загальних і спеціальних курсів майже з усіх галузей хімічної науки: неорганічної, фізичної, колоїдної, харчової, комп'ютерної хімії, кристалохімії (в цьому мало хто з викладачів факультету може з ним позмагатися). Серед численних спеціальних курсів відзначимо такі – «Електрохімічна кінетика» (це, мабуть, його «головний» спецкурс, який він викладає з невеликою перервою понад 30 років), «Електрохімічні системи», «Корозія та методи захисту матеріалів і виробів», «Методи електрохімічних досліджень», «Комп'ютерне моделювання хімічних систем». Додамо до цього важливий пропедевтичний курс для першокурсників «Вступ до фаху», а також лекції різної тематики для широкої аудиторії, які він протягом тривалого часу читав в обласному відділенні товариства «Знання».

Всі, хто слухав лекції Віктора Федоровича, відзначають їх високий професіоналізм, широку загальнонаукову і хімічну ерудицію лектора, доступність викладу. Характерною їх рисою є тісний зв'язок з життям – виробництвом, технікою, побутом.

A special course in electrochemical kinetics can be interesting, if you read prof. V. F. Vargalyuk

Спецкурс з електрохімічної кінетики може бути цікавим, коли його читає проф. В. Ф. Варгалюк

Значну увагу В. Ф. Варгалюк приділяє навчально-методичній роботі. Він є співавтором трьох навчальних посібників, які здобули гриф МОН України: «Нетрадиційний підхід до вивчення хімії елементів» (1995), «Хімія з основами загальної хімії» (2004), «Загальна хімія» (2010), чотирьох монографій науково-історичної тематики.

Організаційна діяльність. Коли Віктора Федоровича призначили завідувачем кафедри неорганічної хімії (1992 р.), остання переживала не найкращі часи. Досить швидко В. Ф. Варгалюк домігся омолодження колективу, запросив на кафедру своїх колишніх учнів Н. В. Стець, Л. В. Борщевич, В. А. Полонського. Поступово завідувачу вдалося поживити і науково-дослідну, і навчально-методичну роботу кафедри [27].

Енергійний завідувач кафедри скоро став помітною фігурою на хімічному факультеті. І в 1996 р. його обирають деканом факультету. На цій відповідальній посаді Віктор Федорович працює і сьогодні, двадцять четвертий рік поспіль. Деканом його обирали сім разів, що є своєрідним рекордом.

Початок його деканства припав на нелегкі часи, пов'язані зі здобуттям Україною незалежності. Новому керманичу довелося докласти чималих зусиль, щоб провести факультетський корабель через усі рифи. Попри всі негаразди, факультет витримав нелегкі випробування і продовжував розвиватися.

Концепції розвитку освітньої галузі часто змінювались, і В. Ф. Варгалюку доводилось оперативно і адекватно реагувати на всі вимоги часу. Слід констатувати у зв'язку з цим, що у переважній більшості випадків це йому вдається. Під керівництвом нового декана проведено значну роботу щодо переведення навчального процесу на багатоступеневу систему освіти (бакалавр-спеціаліст-магістр), відкриття нових спеціальностей і спеціалізацій, їх акредитації та ліцензування.

На початку XXI ст. в Дніпропетровському регіоні досить гостро почала відчуватися потреба

у фахівцях з харчових виробництв. Враховуючи запити регіону, за ініціатииви декана в 2004 р. на факультеті відкрили нову спеціальність «Технологія харчування» [28], яка виявилась привабливою для абітурієнтів. Для обслуговування нової спеціальності на факультеті було створено кафедру харчових технологій.

Dean V. F. Vargalyuk that head of the Department of food technologies, Doctor of the Pedagogical Sciences T. M. Derkach control the organization of laboratory (2005)

Декан В. Ф. Варгалюк та зав. кафедрою харчових технологій, докт. пед. наук Т. М. Деркач контролюють організацію лабораторних занять (2005)

Віктор Федорович завжди першорядну роль у навчальному процесі відводить викладачеві. «Я знаю дискусійне твердження, – говорить він, – що у сучасній системі освіти викладач буде не потрібний... На мій погляд, із системи освіти педагога не вилучити, незважаючи на розвиток техніки. Найбільша розкіш – це розкіш людського спілкування, тому в системі освіти викинути цю розкіш – абсолютно неправильно. Техніка завжди буде залишатись всього лише інструментом в руках людини» [29].

Багато років (з 1998 по 2015 рр.) В. Ф. Варгалюк очолював держбюджетну науково-дослідну лабораторію електроосадження металів, яка внесена до переліку провідних наукових установ світу з проблем корозії. Нині вона змінила назву і увійшла до складу науково-дослідного Інституту хімії та геології.

Під керівництвом Віктора Федоровича його учнями виконано і успішно захищено 12 кандидатських дисертацій.

Сьогодні провідними науковцями факультету за активної участі декана розвивається ряд перспективних напрямів теоретично-експериментальних досліджень, пов'язаних, зокрема, із квантово-хімічними розрахунками. Виконуються і прикладні розробки.

Велику увагу приділяє Віктор Федорович розширенню міжнародної співпраці хімічного факультету. Разом з проф. С. І. Оковитим ним було започатковано програму підготовки докторів філософії в галузі хімії спільно з Джексономським університетом США.

Звернемо увагу і на таке. Деканові спільно із завідувачами кафедр вдалося створити на

факультеті необхідні умови і стимули для виконання співробітниками докторських дисертаційних робіт. За час «правління» В. Ф. Варгалюка на хімічному факультеті було захищено 9 докторських дисертацій. Це майже стільки ж, скільки за увесь попередній період існування факультету.

Громадська активність. Протягом усього піввікового перебування в ДНУ В. Ф. Варгалюк брав активну участь у громадському житті факультету і університету, а в останні роки і в громадських організаціях в масштабі міста та країни. Обирався членом і головою профспілкового бюро хімічного факультету, головою Ради молодих учених факультету і членом цієї Ради ДДУ. В студентські роки був комсоргом курсу [3].

Тривалий час (1998–2016 рр.) входив до складу НМК з хімії, науково-методичної Ради МОН України. Був членом експертної ради з природничих та математичних наук при Акредитаційній комісії України (2012–2015 рр.). З 2016 р. – член Міжвідомчої науково-технічної ради з проблем корозії та протикорозійного захисту металів при Президії НАН України.

За сумлінну та плідну науково-педагогічну і організаційну діяльність неодноразово нагороджувався Почесними грамотами адміністрації ДНУ, Міністерства освіти і науки України (2002), Дніпропетровської облдержадміністрації (2010), Дніпропетровської обласної ради (2013), Подяками ректора, міського голови (2008) та Прем'єр-міністра України (2013). За вагомий особистий внесок у розвиток вітчизняної освіти відзначений у 2018 р. Грамотою Верховної ради України та нагрудним знаком.

The team of the Club of the cheerful and resourceful of the Faculty of Chemistry teachers on the stage of the Palace of Students of the DNU (2018)

Команда КВК викладачів хімічного факультету на сцені Палаца студентів ДНУ (2018)

Свої численні таланти вкупі з організаторськими здібностями та невгамовною енергією декан щорічно демонструє під час організації та проведення традиційних Днів хімфаку. Він уже четвертий десяток років

незмінно виводить на сцену Палацу студентів у якості капітана команду КВК викладачів хімфаку.

Зауважимо у зв'язку з цим, що Віктор Федорович серед інших деканів відзначається, мабуть, найбільшою демократичністю у стосунках зі членами колективу (цю його рису відображено і у заголовку статті про нього у ювілейній збірці нарисів про співробітників університету [24]). Він намагається не обмежувати факультетське життя лише офіційними стосунками, а прагне «зблизити» викладачів і студентів, зробити життя хімфаку насиченим і цікавим, створити в колективі дружню, так би мовити, родинну атмосферу. І це йому значною мірою вдається. Студенти в соцмережах нерідко називають хімфак сімейним факультетом («ми – як одна сім'я»). Хочеться сподіватись, що оцей демократизм стосунків збережеться і за наступних деканів, стане доброю традицією факультету.

Chemical family. Photo in memory of members of the Student Council of the Faculty of Chemistry (2020)

Chemical family – хімічна сім'я. Фото на згадку зі членами студради хімічного факультету (2020)

Вкажемо на ще одну притаманну йому рису – мобільність, внутрішню потребу до постійного руху. Незважаючи на досить поважний вік, Віктор Федорович залишається таким же енергійним і підтягнутим, як і в молодості. Його життєве кредо було виписане великими літерами на стіні лабораторії, в якій напрацьовувався матеріал для кандидатської, а згодом і для докторської дисертації – VIA EST VITA! – «рух – це життя!».

Насамкінець кілька слів про особисте життя ювіляра. З Валею, майбутньою дружиною, він познайомився ще на студентській лаві – вони навчалися в одній групі. Вже майже 50 років Віктор Федорович та Валентина Миколаївна живуть, як кажуть, у мирі та злагоді. Виховали двох дітей – сина Дмитра (закінчив фізико-технічний факультет університету, працює в сфері IT-технологій) та дочку Ірину (закінчила ДХТІ, працює ріелтером агентства нерухомості), дочекались онуків. Їх у них четверо.

Victor Fedorovich and Valentina Nikolaevna Vargalyuk (2018)

Віктор Федорович та Валентина Миколаївна Варгалюки (2018)

Bibliography

- [1] Особова справа В. Ф. Варгалюка / Архів ДНУ. – Оп. 1. – Спр. 6546; Оп. 4. – Спр. 415, 5045.
- [2] Варгалюк Віктор Федорович / Професори Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара: біобібліограф. довідн. – Д.: ЛІРА, 2018. – С. 48.
- [3] Варгалюк Віктор Федорович // Усна історія ДНУ. – Д.: ЛІРА, 2017. – Т. 2. – С. 111–134.
- [4] Варгалюк Віктор Федорович // Хімічний факультет Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара. Історія. Сьогодні. Випускники / Н. В. Стець, В. С. Коваленко, В. Ф. Варгалюк. – Д.: ЛІРА, 2018. – С. 27.
- [5] Варгалюк Віктор Федорович // Енциклопедія сучасної України. – К.: Ін-т енциклоп. дослідж. НАНУ, 2005. – Т. 4. – С. 77.
- [6] Лошкарєв Ю. М. О влиянии адсорбции органических веществ на кинетику и механизм электровосстановления комплексов металлов / Ю. М. Лошкарєв, В. Ф. Варгалюк, В. С. Иванко // Двойной слой и адсорбция на твердых электродах: тез. докл. Всесоюз. симпоз. – Тарту, 1978. – С. 135–138.
- [7] Варгалюк В. Ф. О механизме ускорения электровосстановления Cd^{2+} при адсорбции I-, V- и тиомочевинь / В. Ф. Варгалюк, Ю. М. Лошкарєв, В. С. Иванко // Электрохимия. – 1979. – Т. 15, №12. – С. 1840–1842.
- [8] Варгалюк В. Ф. Использование двухимпульсного гальваностатического метода для исследования предшествующих разряду химических реакций в условиях адсорбции реагента / В. Ф. Варгалюк, Ю. М. Лошкарєв, А. Я. Пикельный // Там же. – 1981. – Т. 10, №10. – С. 1505–1510.
- [9] Loshkarev Yu. M. The mechanism of electrocatalytical reduction of metal ions including surface chemical reaction with adsorbing substances / Yu. M. Loshkarev, V. F. Vargalyuk // 32 Meeting of ISE. – Dubrovnik, Yugoslavia, 1981. – V. 1. – P. 353–355.
- [10] Варгалюк В. Ф. Хронокулометрическое определение адсорбции электроактивного реагента на амальгамах / В. Ф. Варгалюк, С. А. Каголовский, Ю. М. Лошкарєв // Электрохимия. – 1990. – Т. 26, №10. – С. 1336–1340.
- [11] Варгалюк В. Ф. Исследование электродных процессов при электроокислении $Sn(III)$ на свинце с применением новой модификации волюмометрического метода / В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стець, Ю. М. Лошкарєв // Укр. хим. журн. – 1990. – Т. 56, №2. – С. 146–150.

- [12] Варгалюк В. Ф. Исследование механизма разряда и сопутствующих химических реакций при электровосстановлении ди-н-гептил-4,4'-дипиридина / В. Ф. Варгалюк, Ю. М. Лошкарев, Т. П. Старокожева и др. // Электрохимия. – 1979. – Т. 15, №12. – С. 1840–1842.
- [13] Борщевич Л. В. Кинетика электроокисления катионов Cr^{3+} на платиновом электроде / Л. В. Борщевич, В. Ф. Варгалюк, Н. В. Стец // Придніпр. наук. вісник. – 1996. – №5(6). – С. 37.
- [14] Варгалюк В. Ф. Теоретический анализ сложных электрохимических систем, характеризующихся динамической неустойчивостью / В. Ф. Варгалюк, А. Б. Болотин // Укр. хим. журн. – 2005. – Т. 71, №3. – С. 47–49.
- [15] Зегжда Г. Д. Смешаннометалльные комплексы хрома и цинка с цистеином / Г. Д. Зегжда, В. Ф. Варгалюк, О. Л. Далечук // Вісник Дніпропет. ун-ту. Серія «Хімія». – 2000. – №4. – С. 74–77.
- [16] Варгалюк В. Ф. Вплив акрилової кислоти на електрокристалізацію міді із сульфатноокислих розчинів / В. Ф. Варгалюк, В. А. Полонський, О. С. Орленко та ін. // Там само. – 2009. – №5. – С. 35–38.
- [17] Варгалюк В. Ф. Анодные процессы в системе Sn/OH^- в области высоких анодных поляризации / В. Ф. Варгалюк, Е. А. Плясовская, В. Н. Ковтун // Вопр. хим. и химтехнол. – 2007. – №4. – С. 106–109.
- [18] Варгалюк В. Ф. Моделирование реакций электровосстановления аквакомплексов некоторых d-металлов / В. Ф. Варгалюк, В. В. Прусенко // Вісник Дніпропет. ун-ту. Серія «Хімія». – 2001. – №6. – С. 10–13.
- [19] Варгалюк В. Ф. Квантово-хімічне дослідження механізму розряду аквакомплексів Купруму / В. Ф. Варгалюк, О. С. Стець // Там само. – 2006. – №8. – С. 16–19.
- [20] Середюк В. А. Оценка надежности квантово-химических расчетов электродных переходов в аквакомплексах переходных металлов / В. А. Середюк, В. Ф. Варгалюк // Электрохимия. – 2008. – Т. 44, №10. – С. 20–27.
- [21] Vargaljuk V. Copper Crystallization from Aqueous Solution. Initiation and Evolution of the Polynuclear Clusters / V. Vargaljuk, S. Okovytyy, V. Polonsky, O. Kramka, A. Shchukin, J. Leszczynski // Journal of Cluster Science. – New York. – 2017.
- [22] Электролит меднения: А.с. 1250596: СССР, МКИЗ С25Д 3/38 / В. А. Полонский, В. Ф. Варгалюк, Ю. М. Лошкарев, Н. П. Багнокова, Л. Ю. Гнеденков, А. Б. Лившиц (СССР). – Опубл. в Б. И., 1986, №30.
- [23] Способ повышения стойкости анодов из свинца и его сплавов: А.с. 1625056: СССР, МКИЗ С22С 11/06 / В. Ф. Варгалюк, В. Б. Елин, Н. В. Стец, Ю. М. Лошкарев, Е. В. Елина (СССР). – Не подлежит публикации.
- [24] Біляцька В. Шляхетна людина й демократичний керівник (Варгалюк Віктор Федорович) / В. Біляцька // ... А найбільша гордість університету – його люди: нариси. – До 100-річчя Дніпр. нац. ун-ту ім. Олеся Гончара (1918-2018). – Д.: ЛІРА, 2018. – С. 26–28.
- [25] Варгалюк В. Ф. Утилизация концентрированных хромовокислых растворов / В. Ф. Варгалюк, В. Б. Елин, Н. В. Стец и др. // Тез. докл. конф. «Прогрессивные методы защиты металлов от коррозии». – Ижевск: НДНТП, 1989. – С. 61.
- [26] Гуляева О. В нашем городе разработали электротел эконом-класса / О. Гуляева // Комсомольская правда в Украине. – 2009. – 3 февраля.
- [27] Коваленко В. С. Історія хімічного факультету Дніпропетровського національного університету (наукові напрями, події, люди) / В. С. Коваленко, Ф. О. Чмиленко, В. Ф. Варгалюк. – Д.: Вид-во ДНУ, 2011. – 192 с.
- [28] Варгалюк В. Ф. Технологія харчування. Нова спеціальність на хімічному факультеті / В. Ф. Варгалюк // Дніпропетр. ун-т. – 2005. – 24 червня.
- [29] Кожемяка Віталій. Наука... виживання / Віталій Кожемяка // Горожанин. – 2018. – №3. – 25–31 января.

References

- [1] [Viktor Fedorovych Vargalyuk. Personal file]. Archive of DNU. F. 1, dec.1, file 6546; F. 1, dec.4, file 415, 5045 (in Ukrainian).
- [2] (2018) [Vargalyuk Viktor Fedorovych]. In Professors of Oles Honchar Dnipro National University: biobibliograph. reference book. Dnipro, Ukraine: LIRA (in Ukrainian). <https://lira.dp.ua/images/professori-dnu.pdf>.
- [3] Polyakov, N. V. & others. (Ed.). (2017) [Vargalyuk Viktor Fedorovich] In Oral history of DNU. Vol.2. Dnipro, Ukraine: LIRA (in Ukrainian).
- [4] Stets, N. V., Kovalenko, V. S., Vargalyuk, V. F. (2018) [The Chemical Faculty of of Oles Honchar Dnipro National University. History. The present. Graduates]. Dnipro, Ukraine: LIRA (in Ukrainian). http://repository.dnu.dp.ua:1100/?page=inner_material&id=11204.
- [5] Polyakov, N. V. (2005). Vargalyuk Viktor Fedorovich. [In Encyclopedia of Modern Ukraine (V. 4, p. 77)]. Kiev, Ukrainian: Inst. Of Encyclopaedia. research. NASU (in Ukrainian). http://esu.com.ua/search_articles.php?id=33143.
- [6] Loshkarev, Yu. M., Vargalyuk, V. F., Ivanko, V. S. (1978). [On the influence of adsorption of organic substances on the kinetics and mechanism of electroreduction of metal complexes]. In Double layer and adsorption on solid electrodes: abstracts. (pp. 135–138). Tartu. USSR (in Russian).
- [7] Vargalyuk, V. F., Loshkarev, Yu. M., Ivanko, V. S. (1979). [On the mechanism of acceleration of electroreduction of Cd^{2+} during the adsorption of I^- , Br^- and thiourea]. *Electrochemistry*, 15(12), 1840–1842 (in Russian).
- [8] Vargalyuk, V. F., Loshkarev, Yu. M., Pikel'nyi A. Ya. (1981). [The use of a two-pulse galvanostatic method for the study of chemical reactions preceding the discharge under conditions of adsorption of the reagent]. *Electrochemistry*, 10(10), 1505–1510 (in Russian).
- [9] Loshkarev, Yu. M., Vargalyuk, V. F. (1981). [The mechanism of electrocatalytical reduction of metal ions inducing surface chemical reaction with adsorbing substances]. In 32 Meeting of ISE. – Dubrovnik, Yugoslavia.
- [10] Vargalyuk, V. F., Kagolovsky, S. A., Loshkarev, Yu. M. (1990). [Chronocoulometric determination of the adsorption of an electroactive reagent on amalgams]. *Electrochemistry*, 26(10), 1336–1340 (in Russian).
- [11] Vargalyuk, V. F., Stets, N. V., Loshkarev, Yu. M. (1990). [Research of electrode processes during electrooxidation of Cr (III) on lead using a new modification of the volumetric method]. *Ukr. chem. zhurn.*, 56(2), 146–150 (in Russian).
- [12] Vargalyuk, V. F., Loshkarev, Yu. M., Starokozheva, T. P. et al. (1979). [Study of the mechanism of the discharge and associated chemical reactions in the electroreduction of di-n-heptyl-4,4'-dipyridine]. *Electrochemistry*, 15(12), 1840–1842 (in Russian).

- [13] Borshchevich, L. V., Vargalyuk, V. F., Stets, N. V. (1996). [Kinetics of electrooxidation of Cr^{3+} -cations on a platinum electrode]. *Pridnpr. sciences. Visnik*, 5(6), 37 (in Russian).
- [14] Vargalyuk, V. F., Bolotin A. V. (2005). [Theoretical analysis of complex electrochemical systems characterized by dynamic instability]. *Ukr. chem. zhurn.*, 71(3), 47–49 (in Russian).
- [15] Zegzhda G. D., Vargalyuk, V. F., Dalechuk, O. L. (2000). [Mixed metal complexes of chromium and zinc with cysteine]. *Bull. Dnipropetrovsk Univ. Ser. Chem.*, (4), 74–77 (in Russian).
- [16] Vargalyuk, V. F., Polonskiy, V. A., Orlenko, O. S. et al. (2009). [Acrylic acid infusion on electrocrystallization from sulphate acids]. *Bull. Dnipropetrovsk Univ. Ser. Chem.*, (5), 35–38 (in Ukrainian).
- [17] Vargalyuk, V. F., Plyasovskaya, E. A., Kovtun, V. N. (2007). [Anode Processes in the Sn/OH^- System in the Region of High Anode Polarizations]. *Quest. chem. and chemical technology*, (4), 106–109 (in Russian).
- [18] Vargalyuk, V. F., Prusenko, V. V. (2001). [Modeling of reactions of electrical reduction of aquacomplexes of some d-metals]. *Bull. Dnipropetrovsk Univ. Ser. Chem.*, (6), 10–13 (in Russian).
- [19] Vargalyuk, V. F. Stets, O. S. (2006). [Quantum-chemical study of the discharge mechanism of aquarium complexes of Copper]. *Bull. Dnipropetrovsk Univ. Ser. Chem.*, (8), 16–19 (in Ukrainian).
- [20] Seredyuk, V. A., Vargalyuk, V. F. (2008). [Estimation of reliability of quantum chemical calculations of electrode transitions in aquacomplexes of transition metals]. *Electrochemistry*, 44(10). 20–27 (in Russian).
- [21] Vargalyuk, V., Okovytyy, S., Polonskiy, V., Kramka, O., Shchukin, A., Leszczynski, J. (2017). [Copper Crystallization from Aqueous Solution. Initiation and Evolution of the Polynuclear Clusters]. *Journal of Cluster Science*, 28, 2517–2528. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10876-017-1239-4>.
- [22] Polonsky, V. A., Vargalyuk, V. F., Loshkarev, Yu. M., Bagnyukova, N. P., Gnedenkov, L. Yu., Livshits, A. B. (1986). *USSR A.s. No 1250596*. USSR. <https://patents.su/5-1250596-ehlektrolit-medneniya.html>.
- [23] Vargalyuk, V. F., Elin, V. B., Stets, N. V., Loshkarev, Yu. M., Elina E. V. *USSR A.s. 1625056*. USSR.
- [24] Bilyatska, V. (2018). [Noble man and democratic leader (Vargalyuk Victor Fedorovich)]. In *And the greatest pride of the university is its people: essays. To the 100th anniversary of the Oles Honchar Dnipro National University (1918-2018)*. Dnipro, Ukraine: LIRA, (pp. 26–28) (in Ukrainian).
- [25] Vargalyuk, V. F., Elin, V. B., Stets, N. V. et al. (1989). [Utilization of concentrated chromic acid solutions]. In *Advanced methods of protecting metals from corrosion*. Izhevsk, USSR: NDNTF (in Russian).
- [26] Gulyaeva, O. (2009). [In our city developed an electric boiler economy class]. *Komsomolskaya Pravda in Ukraine*, February 3 (in Russian).
- [27] Kovalenko, V. S., Chmilenko, F. O., & Vargalyuk, V. F. (2011). [*The history of Chemical Faculty of Dnipropetrovsk National University (scientific directions, events and people)*]. Dnipropetrovsk, Ukraine: Vyd-vo DNU (in Ukrainian).
- [28] Vargalyuk, V. F. (2005). [Food technology. A new specialty at the Faculty of Chemistry]. *Dnipropetrovsk University*, June 24 (in Ukrainian).
- [29] Kozhemyaka Vitaly. (2018). [Science ... survival]. *Citizen*, No.3, January 25–31.